

Izhaja vsako sredo
in petek zjutraj.
Stane za celo leto 15 L.
» » pol leta 8 »
» » četrt leta 4 »
Za inozemstvo
celo leto lir 40.
Na naročila brez do
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIČKA STRAŽA

Št. 63

V Gorici, v sredo 22. avgusta 1928.

Leto XI.

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglejte
se računa po dogo-
voru in se plačajo v
naprej. — List izdaje
konsorcijski »Gor. Stra-
ža«. — Tisk Katoliške
tiskarne v Gorici, Ri-
va Piazzetta št. 18.
Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 5.
St. poš. tek. rač. 11/1147.
Telef. inf. št. 308.

Srce in razum.

Zadnjič smo napisali na tem me-
stu članek o »naši moči«. Zdel se
nam je primeren in potreben v se-
danji težki dobi malodušja in obu-
pavanja. Pisan je bil s srcem in je
šel, tako upamo, tudi k srcem in jih
ogrel. Toda to bi bilo premalo. Pi-
san je bil tudi z zvestim in trdnim
prepričanjem in smo uverjeni, da
je tudi prepričanje našel in ga oži-
vel.

»Srce človeško, sveta stvar,« je
zapisal naš Gregorčič, ko je svaril
mladino, naj se ne igra s svojim
srčnim čustvovanjem in naj ne raz-
metava tega svojega velikega zakla-
da. Po srcu sodimo mnogokrat člo-
veka. Njegova plemenitost, njego-
va dobrohotnost, njegova radost
nas bodri, nas omamlja, nas razve-
seljuje. Kaj bi bilo z nami, kako
težko bi bilo naše vsakodnevno
trpljenje, če bi ne čutili v svoji bli-
žini ljubečih, za vse žrtve priprav-
ljenih src. Kdaj bi človek že oma-
gal, če bi ga ne krepila zavest, da
stoje za njim strnjene vrste pogum-
nih src, ki z vso vnemo podpirajo
njegove napore.

Vendar, prijatelji, naše delo bi
ne rodilo uspehov, če bi bilo zidano
samo na naše čustvovanje. Treba
je, da se srčni toploti pridruži bis-
trost razumevanja. Vse, kar hoče-
mo, vse, za kar se borimo, moramo
tudi duševno doumeti, spoznati.
Neskvárjeno, zdravo srce oprto na
trezen, jasen razum tvori šele zna-
čaj, kakoršnih nam je treba v se-
danjih dneh.

Poglobimo se samo za hip v to na-
šo trditev, pa bomo takoj spoznali
njeno globoko resničnost. Človek,
ki hoče kaj veljati in se udeležiti
vsi, mora imeti, kakor pravimo,
svoje prepričanje. To prepričanje
si pa izklesuje samo na ta način, da
se poskuša uveriti o resničnosti
vseh načel, ki jih zastopa.

Verska zavest, ki nas preveva,
nam ne sme biti nekaj meglenega,
čustvenega. Mi se moramo kolikor
mogoče poglobiti v Kristusov nauk
in moramo spoznati, kako so božje
resnice res oni voščeni kamen vse-
ga našega bitja, brez katerega bi
vse naše življenje in življenje vse-
ga občestva ne imelo nobenega
smisla. Šele ko bo naš razum do-
umel, da bi brez božjih zakonov ne
bil možen nikak red v stvarstvu,
bomo spoznali veliko potrebo, da
se borimo za razširjenje kraljestva
božjega na svetu.

Narodna misel ravno tako ne
sme biti izliv kake bolesterne čustve-
nosti. Temelj mora imeti v zdravem
razumu. Stvarnik nas je posadil na
to s trnjem posejano zemljo. S tem
nam je dal pravico do življenja in
nam dal tudi postavo, da moramo
za ohranitev tega življenja skrbeti
z vsemi svojimi močmi. Dal nam
je starše, dom, jezik, samobitnost
in nam med bliskom in gromom
prinesel zapoved, da moramo vse
to ljubiti. To spoznanje mora vzbudi-
ti v nas neupogljivo zvestobo do
roda, iz katerega smo izšli.

V socialnih bojih se tudi ne sme-
mo dati voditi od kake medle do-
brobrčnosti in ne smemo socialne
pravičnosti nikdar zamenjati z do-
brodelnostjo. Razum nam pravi:
Stvarnik nas je poklical k življenju,
dal nam je pravico do življenja,

več, dal nam je pravico do dostoj-
nega življenja. In ves socialni boj
gre vendar za tem, da si pribori
vsak posameznik človeka vredno
eksistenco.

Ko nas mamijo misli na izselitev,
se ravnotako ne smemo pustiti
omrežiti od zapeljivih vab in o hre-
penenju po udobnosti. Presoditi
moramo z jasno preudarnostjo ko-
rak, ki ga nameravamo napraviti.
Pretehtati moramo posledice za
lastno osebo in za okolico, pomi-

sliti na sedanost in bodočnost in
se šele potem odločiti. Uverjeni
smo, če bi pri izseljevanju vprašali
ljudje svoj razum za svet, bi ostali
doma. Bili bi stebri domačega kro-
va in domačije in ne sužnji izzema-
joče tujine.

Nadaljevali bi lahko še z razni-
mi zgledi, toda naj zaključimo.
Srce nam bodi ljubezniva spremlje-
valka pri vseh dejanjih našega
življenja, razum pa bodi naš
vodnik in sodnik. Tako bomo iz-
obličili svojo osebnost, da bo pro-
žila dovolj odporne sile vsem vi-
hram, ki hrume okrog nas.

Kaj se godi po svetu?

Vprašanje tako imenovanih »net-
tunskih konvencij« je v zadnjih
mesecih zelo razburjalo in še raz-
burja duhove onstran državne me-
je. Radi teh konvencij je prišlo ce-
lo do izgrediv po raznih jugoslo-
vanskih mestih in posredno so bi-
le te konvencije tudi vzrok grozne
žaloigre v beograjskem parlamen-
tu. Tudi ital. politična javnost je
z velikim zanimanjem sledila raz-
voju tega vprašanja in je sprejem
konvencij sprejela z zadoščenjem
na znanje. Enako je tudi ostali svet
več ali manj napeto zasledoval po-
tek dogodkov, ki so bili v zvezi z
reševanjem te zadeve. V »Goriški
Straži« smo o teh konvencijah že
govorili. Ker pa skušajo v zadnjem
času gotovi edinjaški in komuni-
stični krogi »nettunske konven-
cije« skrivaj izrabljati v politične
namene, ker hočejo s to zadevo be-
gati naše ljudi, hočemo o stvari še
enkrat spregovoriti:

Odkod ime in kako je prišlo do njih?

»Nettunske konvencije« pome-
nijo po naše »Dogovori v Nettu-
nu« ali »Nettunski sklepi«. Nettu-
no je malo mesto v bližini Rima.
Tam so se pred leti sešli zastopniki
italijanske in jugoslovanske vlade
in so se domenili o nekaterih skup-
nih zadevah. Po dogovoru v Rapal-
lu (rapalska pogodba), kjer sta se
obe vladi dogovorili glede mej med
obema državama, je ostalo še pre-
cej drugih vprašanj nerešenih. Da
bi ta vprašanja razčistili in tako
omogočiti mirno sožitje obeh soses-
dov, so se prvič sešli predstavniki
obeh držav v Nettunu 10. okt. 1924.
Kakor je pri delitvi zasebnih pre-
moženj potrebno mnogo dogo-
vorov in sklepov, tako nastanejo
seveda zlasti še pri delitvi celih
ozemelj, kakor se je to zgodilo v
Rapallu, nešteta vprašanja, ki jih
je treba naknadno urediti.

Za nas ni šlo.

Preden govorimo o vsebini teh
razgovorov, moramo ugotoviti, da
se pri nettunskih konvencijah o na-
šem položaju ni nič govorilo in se
po mednarodnih običajih tudi go-
voriti ni moglo. Naša dežela je bila
priključena k Italiji na svetovni
mirovni konferenci v Versaillesu.
Tam je bilo, kakor znano, tudi
sklenjeno, da morajo male države
pravično postopati s svojimi na-
rodnimi manjšinami, da morajo
pripadnike narodnih manjšin sma-
trati v vsakem pogledu za enako-
vredne državljane. Velesilam, tedaj
tudi italijanski državi, je pa bilo,
računajoč seveda na njihovo širo-
kogrudnost, kulturnost in svobodo-

ljubnost, prepuščeno, da postopajo
z narodnimi manjšinami po lastni
volji in uvidevnosti. Zato v Nettu-
nu naša manjšinska zadeva ni prišla
na dnevni red, nettunski sklepi se
zato nas nič ne tičejo.

Nettunski sklepi.

Po precej dolgotrajnih — od 10.
okt. 1924. do 30. jan. 1926. — raz-
pravah, so bili razgovori ugodno
zaključeni. V raznih pereh zade-
vah, ki so bile stavljenе na dnevni
red, se je po precejšnjem botanju in
glihanju končno dosegel sporazum.
Naj v naslednjem navedemo nekaj
najvažnejših sklepov: 1. Dolgovi
teh in onih državljanov se bodo
plačali po ključu: 25 jugoslovanskih
par za eno avstrijsko krono. 2.
Poravnava škode, ki so jo imeli pri
raznih izgrediv državljani obeh
narodnosti na Reki in jugoslovans-
ki državljani v Trstu. 3. Varstvo
gozdov ob meji. 4. Socialno zava-
rovanje delavcev tu in tam. 5. Ure-
ditev raznih vprašanj na Reki kot
na primer razdelitev arhivov, ker
se je mestno reško okrožje razde-
lilo med obe državi; rešitev držav-
ljanstva reških stanovalecev. 6. Re-
šitev nekaterih manjšinskih vpra-
šanj Reke, kakor: jugoslovanski
optanti (tisti, ki se izrečejo za ju-
goslovansko državo) naj uživajo
iste pravice kakor italijanski v
Dalmaciji; ti smejo zasebno in
uradno rabiti slovanski jezik, ka-
kor Italijani v Dalmaciji. 7. Rešeno
je vprašanje slovanskih odvetni-
kov na Reki, kakor italijanskih v
Dalmaciji. 8. Pravica slovanskih
šol na Reki kakor italijanskih v
Dalmaciji. 9. Ureditev nepremič-
nin obeh narodnosti na meji. 10.
Ureditev turistickega prometa na
meji. 11. Postopanje s posestniki,
ki imajo posestva to in onstran
meje. 12. Zagotovitev pravoslavne
verske občine v Trstu. 13. Zame-
njava še nezamenjanih kron v Dal-
maciji in Zadru. 14. Italijanska
podjetja v Dalmaciji in sprejem
italijanskih delavcev (Podjetja
smejo sprejeti kolikor hočejo ita-
lijanskih delavcev. Op. ur.) 15. Na-
kupovanje nepremičnim ob držav-
nih mejah in v Dalmaciji je dovo-
ljeno.

To so glavne točke nettunskih
dogovorov.

Kaj se je zgodilo potem?

Kakor rečeno, so se zastopniki
obeh vlad na zgoraj označene skle-
pe sporazumeli in jih podpisali.
Vladi obeh držav sta se obvezali,
da bosta čimprej predložili dogo-
vore parlamentoma v odobritev.
Italija je to storila že pred časom,
Jugoslavija pa ne. Šele 13. t. m. je

bila v jugoslovanski skupščini po-
pravljena ta zamuda in so bile kon-
vencije sprejete.

Zakaj

niso bile konvencije od skupščine
prej sprejete? Najvažnejši vzrok
so bile pač neurejene notranje po-
litične razmere. Vse vlade, ki so
bile na krmilu po 30. jan. 1926 so
bile tako šibke, da se niso upale
predložiti skupščini v odobritev
tega važnega vprašanja. Kakor
vsak sporazum, ki sloni na kom-
promisih, pobotanjih, tako ima tu-
di ta morebiti kakšno senčno stran.
Te senčne strani je pa vsaka opozi-
cija vedno nebrzdano izrabljala
proti vladi. Zato si ni s predložit-
vijo nettunskih konvencij hotela
nobena vlada skrajšati življenja.
Šele odločni Vukičevići vladi in
sedanji Koroščevi je bilo prepu-
ščeno streti trdi oreh. Razne nape-
tosti, ki so se pojavljale v zadnjih
letih med Italijo in Jugoslavijo, so
to zavlačevanje samo pospeševale.

Ali je bila odobritev nujna?

Da! Že politični običaj zahteva,
da se dana beseda drži. Če bi ju-
goslovanska vlada ne odobrila net-
tunskih dogovorov, bi se takore-
koč onemogočila v mednarodni po-
litiki. Država, ki polnomočno, pra-
vilno sprejetih dogovorov z drugi-
mi državami ne potrdi, ne more ra-
čunati na vpoštevanje v zunanjem
svetu. Kdo se bo z njo še pogajal,
če njeni zastopniki, njena vlada,
nič ne veljajo. Pomislimo samo na
zasebno življenje.

Dalje moramo vzeti v pretres
škodo, ki jo trpi pri takih neureje-
nih razmerah obojestransko trgo-
vina, obojestransko gospodarstvo.

Končno so silili tudi zunanje-po-
litični razlogi — odnošaji do Italije,
zunanje posojilo v Angliji in še
drugi — jugoslovansko vlado, da je
storila korak, ki ga moramo samo
odobravati.

Klevete.

Radi odobritve nettunskih dogo-
vorov vlada v mnogih krogih pre-
cejšnje razburjenje. Kako je v Ju-
goslaviji, smo v uvodu že kratko
omenili. Toda tudi pri nas se naj-
dejo ljudje, ki skušajo ta dogodek
zlobno izkoriščati. Ljudje, ki so
drugače zelo zaježene nature, govore
o »klerikalni Koroščevi vladi, ki se
je prodala«, sleparijo javnost »s
škodo, ki smo jo utrpeli«, mamijo
občinstvo s trditvami, ki so docela
izmišljene. Liberalni in komunistič-
ni zahrbtniki, ki skušate na ta način
popraviti svoj zgubljeni ugled, ve-
dite, da se vam vaša zlokobna igra
ne bo posrečila. Čujmo samo, kaj
piše k odobritvi nettunskih kon-
vencij odlično glasilo češkega zuna-
njega ministra Beneša »Prager
Presse«. V svoji izdaji od 16. t. m.
priobčuje v zadevi uvodnik, iz ka-
tereга posnemamo:

Kaj pravi »Prager-Press«?

Najprvo pozdravlja ugledni list
sklep jugoslovanske skupščine in
pravi, da je s tem dana možnost
ustvariti normalne razmere med
Italijo in Jugoslavijo. Potem nada-
ljuje:

»Nettunski dogovori pomenijo
po svojem bistvu razširjenje že ob-
stoječih obsežnih pogodb med kra-
ljevinu SHS in Italijo, zlasti izpo-
polnitev reške in rapalske pogode-
be. Pogajanja se vlečejo že skozi

štiri leta. Uvedel jih je Pašić v oktobru 1924 in so se razbila najprvo ob odporu Hrvatov in Slovencev. V zimi 1924 so morala biti prekinjena. Zanimivo je, da so bila zopet započeta šele pod vladno Pašić-Pribičević, tedaj pod soodgovornostjo moža, ki je danes vodja opozicije. Še večjega interesa je pa dejstvo, da je prišlo do zaključka pogajanj pod koalicijsko vladno Pašić-Radić. Pritrditi moramo zato ministru Šumenkoviću, ki je v odsotnosti zunanjega ministra Marinkovića branil dogovore v skupščini, ko je izjavil, da so konvencije sad skupnega političnega in tehničnega dela vseh odgovornih činiteljev in strank v kraljevini SHS.

Svoj članek zaključuje list takole:

»Zadnji nastop obeh zapadnih velesil (Anglije in Francije) v Sofiji proti macedonskim spletkarjem, ki se je izvršil v prvi vrsti na pobudo angleškega zunanjega ministrstva, dokazuje, da je odločilnim činiteljem v Evropi veliko na tem, da se Balkan pomiri. Sprejem nettunskih dogovorov je nov korak proti temu cilju. S tem se odpira doba dobre volje med obema sosednjima državama. S tem je pa napravljen tudi nov korak k ustalitvi in pomiritvi Evrope.«

Okno v svet.

Venizelosova zmaga.

Pri državno-zborskih volitvah, ki so se vršile zadnjo nedeljo na Grškem, je dosegel Venizelos nepričakovano sijajno zmago. Od 250 mandatov si jih je njegova stranka priborila 220. Po vsej Grčiji vlada veliko veselje.

Ahmed Zogu — kralj.

Iz Tirane poročajo, da se je vršilo tam zadnjo nedeljo veliko zborovanje, ki je sklenilo, da se spremeni sedanja republikanska vlada v kraljevino in se v znak za sluga za državo ponudi kraljevska krona sedanjemu predsedniku republike Ahmedu Zogu-ju. Tudi v drugih krajih Albanije je bil ta sklep baje z navdušenjem sprejet.

Nemiri v Splitu in Šibeniku.

Koncem zadnjega tedna so se vršili v Splitu in Šibeniku zopet vsega obžalovanja vredni izgredi. Medtem ko je ostala Jugoslavija sprejela odobritev nettunskih dogovorov povsem mirno, je prišlo na praznik zvečer v Splitu do demonstracij, ki so bile naperjene tudi proti tamošnjemu zastopniku naše države. Varnostna oblastva so

nastopila z vso odločnostjo in kmalu vzpostavila red. V Šibeniku so bile demonstracije proti italijanskim ladjam, ki so hotele pristati. Italijanski poslanik v Beogradu je

radi dogodkov dvakrat posredoval pri jugoslovanski vladi, ki je izrekla svoje obžalovanje in obljubila strogo preiskavo. Več demonstracij je bilo aretiranih in obsojenih.

DNEVNE VESTI.

DIJAŠKI ZAVOD

»ALOJZIJEVIŠČE« V GORICI.

Odbor »Alojzijevišča« v Gorici sporoča, da bo v prihodnjem šolskem letu 1928/1929 sprejel v zavod proti plačilu:

1. Učence, ki so z dobrim uspehom dovršili četrti razred ljudske šole in ki bi se želeli pripraviti za sprejemni izpit v I. razred katerekoli srednje šole z italijanskim učnim jezikom (gimnazije, realke, učiteljske in komplementarne šole). Tudi prihodnje šolsko leto bomo v ta namen otvorili v zavodu pripravnico za srednje šole, v kateri se bodo gojili predvsem oni predmeti, ki pridejo v poštev pri sprejemnem izpitu.

2. Sprejeli bomo tudi gotovo številno vzornih lanskeletnih gojencev, ki nameravajo obiskovati tukajšnje javne srednje šole.

Prošnji za sprejem v zavod naj se priložijo sledeče listine:

1. krstni list (pravilno kolkovan);
2. zadnje šolsko spričevalo;
3. spričevalo o cepljenju koz (na neolkovanem papirju);
4. spričevalo dušnega pastirja o nravnem vedenju prosilca.

Bivši zavodovi gojenci naj vložijo samo prošnjo brez prilog.

Prošnje je treba poslati do 31. AVGUSTA t. l. na naslov: Odbor Alojzijevišča (Aloisianum), Gorica, Via Ponte Isonzo 3.

Ustmena pojasnila daje vodstvo zavoda vsak dan od 9. do 11. ure dopoldne, izvzemši nedelje in praznike.

Mali šmaren v Vipavskem Logu.

Kakor zadnja leta, tako bo tudi letos na mali šmaren 8. septembra v Logu na Vipavskem velik shod. Spovedniki bodo na razpolago na predvečer in na praznik sam. Poskrbljeno bo tedaj za duševno, pa tudi telesno okrepčilo.

Na Sveti Gori

bo prihodnjo nedeljo dne 26. t. m. slovesno blagoslovljena nova bazilika svetogorske Kraljice. Ob 9. uri bo prenos čudodelne podobe iz sedanjega kapele v novo baziliko. Blagoslovljenje in slovesno pontifikalno sv. mašo ob 10. uri bo izvršil gen. vikar msgr. Sion.

Družinam umrlih uradnikov.

Prefektura razglasa:

Objavljen je odlok finančnega ministerstva, po katerem je priznana družinam umrlih uradnikov bivše avstro-ogrske države osmrtna četrt (Sterbequartal) po prejšnjih predpisih. Prošnje je treba vložiti na tukajšnjo kr. prefekturo. Kdor jo je že vložil, naj jo ponovi.

Zopet žrtev Soče.

V nedeljo okrog 3. ure popoldne se je v bližini železniškega mostu kopal v Soči neki Vittorio Dona iz Battaglie (Padova). Ko se je približal sredini Soče, ga je zgrabil krč in ga povlekel v globočino kakih 3—4 metrov. Takoj so ga nekateri bližnji kopalci potegnili iz vode, ter ga skušali spraviti spet k živosti, a zaman, revež je izdihnil še preden je prišel k zavesti. Prenešen je bil v kapelico podgorskega pokopališča.

Automobilni promet Gorica-Solkan.

Na zahtevo občinstva je uvedla automobilna družba Ing. F. Ribi in tov. začel s ponedeljkom 20. t. m. novo avtomobilno vožnjo med Gorico in Solkanom, in sicer z odhodom iz Gorice, Piazza della Vittoria (Travnik) ob 11 $\frac{1}{4}$ in iz Solkana (na trgu) ob 11 $\frac{1}{2}$.

Del Prete umrl.

Znani prekoceanski letalec Del Prete, ki je v družbi s Ferrarinom pred nedavnim izvršil drzni polet iz Rima v Brazilijo, se je pri nekem poskusnem poletu v Rio de Janeiro ponesrečil. Vsled poškodb, ki jih je pri tej nesreči dobil, je moral biti operiran. V četrtek 16. t. m. je pa junaški zmagovalec oceana na posledicah pridobljenih ran umrl. Vest o smrti tega pogumnega letalca ni vzbudila samo doma v Italiji, temveč tudi v Braziliji in ostalem svetu globoko žalost. Tudi mi se klanjamo manom velikega heroja. Del Pretejevo truplo je sedaj na potu v domovino, kjer bo slovesno pokopano.

Vsi prefekti pri Mussoliniju.

Kakor poročajo iz Rima, bodo od 1. septembra naprej klicani v Rim k načelniku vlade zaporedoma vsi prefekti, da mu bodo poročali. Prvi bodo šli v Rim prefekti vseh treh Benečij.

Reklamo rabi.

»La Vedetta dell'Isonzo« bi si rada napravila reklamo, zato se ob vsaki pravi in nepravi priliki zaleptava ob nas. V številki od 20. t. m. nas obtožuje in kliče na odgovor radi uboja obč. čuvaja Cerkvenika v Divači. »Vedetti« ne priznavamo nikake pravice, da bi nas klicala na odgovor, zato ji tudi ne odgovarjamo. Zlasti pa ne moremo odgovarjati listu, ki je zagrešil nedostojno pisanje, ki smo ga morali ožigosati pred kratkim, ko je brez vsake pijetete mešal junaške raziskovalce severnega tečaja, severne medvede in »Goriško Stražo«.

Zopet težke železniške nesreče.

V četrtek 16. t. m. so se v Južni Srbiji prigodile tekome enega dneva tri težke železniške nesreče, ki so vse zahtevale človeških žrtev. Največja se je pripetila na progi Beograd-Skoplje. Zahtevala je 20 mrtvih in 30 težko ranjenih. Pri ostalih dveh nesrečah je našlo smrt 5 oseb in je bilo več njih težko ranjenih.

Nov komisar v Temnici.

Za prefekturnega komisarja v Temnici, kateri pripadajo sedaj tudi vasi Lipa, Kostanjevica in Vojštica, je bil imenovan prefekturni komisar dr. Vinc. Marussi, ki je do sedaj upravljal občino Col.

Novi volilni red.

V Rimu že sestavljajo nove volilske imenike, in sicer na podlagi seznamov, ki so jih sestavili sindakati. Kakor se doznava bodo šteli novi imeniki okrog 12 milijonov volilcev.

Noša ameriških državnih poslancev.

V državnem zboru v Pennsylvaniji v Združenih državah je neki poslanec predlagal, naj se za poslance z zakonom določi stalna noša, ki bo obstojala iz fraka, cilindra, usnjenih gamaš in progastih hlač. Vsak poslanec naj bi bil pri moran nositi tako obleko. Dobri mož, ki je ta predlog stavil, pa ni pomislil, da so v pennsylvanskem parlamentu tudi ženske.

Najdeno.

Našlo se je dvokolo, ki se nahaja v uradu goriškega županstva. Lastnik ga lahko tam dvigne.

38-letni edinec, lastnik veleposestva na Krasu v lepem kraju želi v svrhu takojšnje poročitve znanja z gospodično od 30—38 let. Samo resne ponudbe na upravo lista pod označbo »Značaj«.

C. Doyle — Milan:

Plešočki možički.

(Detektivska dogodba.)

»Ko sem pa spoznal, da stojte znamenja namesto črk, in sem našel, da so bila izpolnjena ista pravila kakor pri vseh ostalih tajnih pisavah, mi ni več delala njih rešitev nobenih velikih preglavic. Prvi obzerek, ki mi je bil izročen, je bil prekratek, da bi mogel kaj več doznati, kakor to, da predstavlja znak

Λ

črko »e«. Kakor veste, se »e« v angleščini jako pogosto rabi; tako prevladuje, da ga najdemo že v vsakem kratkem stavku. Od petnajstih znamenj v prvem poročilu, so bila štiri enaka, kar je mojo domnevo preciziralo izpopolnjevalo. Le včasih je nosila ta slikca zastavico, včasih pa ne, toda iz načina njih razdelitve, sem sklepal, da služijo te zastavice za to, da delijo stavek v posamezne

besede. Tako sem torej dobil črko »e«.

»Nadalnja preiskava pa ni šla tako priprosto od rok. Pogostost ostalih črk se v angleščini nikakor ne da ugotoviti. Red na eni tiskani strani je izkazoval približno naslednjo rešitev: t, a, o, i, n, s, h, r, d, l. V ponavljanju med črkami t, a, o in i so pa razlike zelo neznatne, in in nemože je bilo, poskušati vse možnosti, da bi se dobil iz stavka smisel. Čakal sem torej novega gradiva. Pri svojem drugem obisku mi je izročil gospod Cubitt dvoje drugih kratkih stavkov in eno samo besedo. Da ni bilo slednje cel stavek, temveč ena sama beseda, je dokazovalo to, ker ni bilo poleg nobene zastavice. Tu so ta znamenja. V tej posamezni besedi poznal sem že oba »e«, prvi stoji na drugem, naslednji na četrtem mestu pri petih črkah. Moralo se je tedaj glasiiti sever, lever ali never (nikdar). Ni bilo dvoma, da služi slednji pomen kot najverjetnejši odgovor na pretečo zahtevo, in sklepal sem iz okoliščin, da je bila to odvrnitev na nek predlog gospe Cubittove. Če vzamemo to mnenje za pravo, dobimo, da znamenja

Λ Λ Λ

odgovarjajo črkam n, v, r.

»Toda s tem še niso bile vse težave premagane; vendar srečen slučaj mi je dopustil, da sem razrešil še več drugih znamenj. Prišel sem na misel: če izhaja to dopisovanje, po mojem domnevanju, od nekoga, ki je bil kdaj prej v bližnjih odnošajih z gospo, more pomeniti beseda, ki ima »e« spredaj in na koncu in tri druge črke na sredi, skoraj gotovo ime »Elsie«. Pri najtančnejšem razmotrivanju sem tudi našel, da je ta črkovna zveza pri treh zaporednih slučajih tvorila konec poročila. Tedaj je bil gotovo poziv na gospo Elzo. Na ta način sem spoznal l, s in i. Toda kakšna je bila vsebina tega predhodnega razodetja? Beseda pred Elsie je stajala iz štirih črk, katerih zadnja je bila »e«. Moralo je najbrže biti »come« (pridi!). Preskušal sem vse besede s štirimi črkami in z enim »e« na koncu, toda nobena druga se ni skladala s to zvezo. Tako sem tedaj prišel do črk c, o in m ter sem zamogel pričeti znova z rešitvijo prvega pisanja. Razdelil sem

je na besede in izpolnil znana znamenja z odgovarjajočimi črkami in nepoznana s pikami. Na ta način sem dobil naslednje:

m . e r e . . e s l . n e .

»Prva črka zamore biti edino a. To odkritje je bilo zelo važno, ker se nahaja isto znamenje v kratkem stavku na treh mestih. V drugi besedi manjka čisto jasno spredaj črka »h«; če to dostavimo, dobimo:

a m h e r e a . e s l a n e .

in če vmetimo prazna mesta v četrti besedi, kar je gotovo ime, še z očitno manjkajočimi črkama, imamo:

a m h e r e a b e s l a n e y
(Sem tu Abe Slaney).

»Našel sem na ta način toliko črk, da sem se lahko z neko gotovostjo lotil reševanja drugega poročila, ki je dotlej kazalo to obliko:

a . e l r i . e s

To je značilo edini pomen, če sem postavil namesto pik eden »t« od nosno eden »g«, tako da se je pisano glasilo: at elriges (v Elrigu). Domneval sem, da je to ime kakršnekoli gostilne ali posestva, kjer pisec stanuje.«

(Dalje.)

UTRINKI.

Za eno dušo.

Zelo znani lazaris oče Lebbe, ki je Francoz po rodu, je misijonaril po Kitajskem. V skrbi in ljubezni do neumrjanih duš, sredi katerih je živel in delal, je šel tako daleč, da je postal Kitajec. Privzel je kitajski jezik, kitajske šege, se zatopil v kitajsko dušo, se zavzemal za povig kitajske kulture in književnosti. No, to ni bilo vsem povšeči in požrtvovalni pater se je moral povrniti na Francosko. Pa tudi tu, v Parizu, se je z ljubeznijo zavzel za Kitajce. Začel je zbirati kitajske visokošolce v Franciji in jih je mnogo pridobil za Cerkev. Proti njegovemu uspešnemu delu je nastopila družba brezvercev, ki so se zaprisegli, da bodo uničili katoliško vero v svoji azijski domovini. Začeli so izdajati poseben list, v katerem so strupeno napadali katoliško Cerkev. Ta list je urejeval mlad kitajski visokošolec, ki je strastno pobijal delovanje p. Lebbeja. Nekega dne mladi nasprotnik obišče patra in mu pravi: »Gospod pater, sovražim Vas in katoliško vero, hočem pa ostati pošten nasprotnik. Zato bi rad bolje spoznal katoliško vero, da jo bom mogel bolj sovražiti in pobijati. Ali me hočete poučevati?« — »Sprejem!« odvrne pater. — Pater ga je poučeval, vestno, stvarno; uspel pa je bil, da je kitajski mladenič katoliško vero čimdalje bolj sovražil. Pater kmalu uvidi, da pouk sam ne bo zalegel. Zato izroči to zadevo molitvam neke 15-letne deklice, ki je že dolgo bolehal. Ta je ponudila Bogu svoje življenje in trpljenje, če reši Kitajca. Res se je bole-

zen brž poslabšala. Neke noči potrkala Kitajec na patrova vrata in pravi: »Krstite me! Čutim v sebi skrivnostno silo, ki se ji ne morem ustavljati. Hočem in moram postati katoličan.« Ko je odšel, je pater zapisal: »Zgodovinsko važen trenutek: Kitajski dijak pride 10 minut pred polnočjo in prosi za krst.« Zjutraj pater telefonsko vpraša dekličino mater, kako je deklica. — »Naša hči je sinoči 10 minut pred polnočjo umrla. Njene zadnje besede so bile: »Mama, mama, vprašaj gospoda patra, ali se moj Kitajec še vedno ni spreobrnil!« — Nekdanji Savel deluje sedaj kot Pavel, in sicer je urednik nekega katoliškega lista na Kitajskem. Tudi oče Lebbe spet deluje na Kitajskem, sredi naroda, čigar sin je postal, da rešuje duše.

Pet velikih idej.

Na državnem zborovanju mladinskih združenj Nemčije je govoril dr. Sonnenschein, eden najboljših ideologov novega mladinskega gibanja, o katoliški cerkvi:

»Pokazati hočemo, da si ti, o Cerkev, nesprenmenljiva resnica in edina kultura vsakega in tudi nemškega bistva. Damo svoja srca. Kaj pa nam daš ti, o Cerkev? Daješ nam pet velikih kulturnih idej: Prvič svetovno občestvo — drugič enotnost vere — tretjič diha demokracije — četrtič nam daješ v tej razbiti Evropi in ponižani Nemčiji moč, da se obnovljamo in se združujemo v duhu naravnosti in veselja — in daješ nam klasično mero zdržnosti in krepčine, v času, ko vse reči razpadajo v brezobličnosti npravnstvene anarhije...«

Kaj je novega na deželi?

Renče.

Ko tožijo in tarnajo vsepovsod o revščini, suši in drugih nadlogah, ki tarejo ubogega kmeta, se gotovi ljudje v naši občini za vse to ne zmenijo. Dne 20. in 21. pretečenega meseca je našo občino zadela nesreča. Pogorela je skoro vsa občinska gmajna in so bili celó prebivalci frakcije Vinišče v hudem strahu, da jim pogori vsa vas. Posrečilo se je pogasiti požar in tako odstraniti grozečo nevarnost. Dan pozneje so nekateri renški veljaki (bivši podžupani in drugi) priredili javen ples. Morda zato, da se ljudstvo dobro pozabava in tako pozabi na prestano nevarnost in zamori misel na to, kaj je čaka po predvidevani letošnji zelo slabi letini. — Ne me neč za križe in reve, popivajo in pijančujejo gotovi ljudje po gostilnah, kakor v prejšnjih boljših časih. Mogoče da imamo v občini še vedno preveč gostilen in temu do sledno tudi odveč prilike za zapravljanje težko prisluženega denarja. — Prilika je nanese, da sem vračajoč se zvečer domov, srečaval na cesti v Doljnem koncu skupine iz gostilen se vračajočih fantičkov, komaj šoli odrastlih, prepevajočih »fantovske« pesmi. O uljudnosti v njih obnašanju ni mogoče govoriti. Gotovo ni lepo, ako se v mirno po cesti gredočega potnika kdo namenoma zaletava. Domnevam, da ta posurovelost mladine ne prihaja sama od sebe, marveč da ima bolj odrasle osebe za učitelje, ki zaveštno in namenoma zavajajo mladino v moralno propast. Mislim, da tudi temu nudi priliko gostilna. Starši pazite bolj na lastne otroke in njih početje, ne dajajte jim denarja za popivanje! Prepozno boste prišli do spoznanja, kakšno šibo pletete s tem samim sebi, lastne otroke pa indirektno vodite v nesrečo! — Marsikaj v naši občini gre narobe po nemali krivi-

di nje lastnih občanarjev, ki imajo vse premalo smisla za gospodarske skupne interese in premalo medsebojne vzajemnosti. Če se ne zajezi brezskrbno zapravljanje in moralna propalost, nismo daleč od splošnega propada. Ljudje božji, zavejte se težkega položaja in zastavite vse svoje sile, da se ohrani in reši vsaj to, kar se še rešiti da.

Osek.

Veste, tudi pri nas žge suša prav neusmiljeno. Pokončala nam je že skoro vse. Le grozdje bi se še moralo deloma popravilo, ako bi v najkrajšem času prišel dež in namočil razpokano zemljo. Joj, kako huda preti našemu kmetu! Še sence skoro ni mogoče dobiti, kjer bi se odpočil: drevje se suši in goli. Radi bridkih časov, ki pretijo, se mislijo nekateri izseliti v Ameriko, drugi pa v Jugoslavijo. Večina jih bo šla dne 25. septembra, ker tisti parnik, ki bo vozil dne 8. sept., stane preveč, ker je preveč »luksus«. — Pa še nekaj! Ne vem, ali suša ali kaj je zbudilo par domačih tatov. G. Marinciču Fr. je bilo ukradenega precej litrov vina; dvema ubožnejšima kmetičema pa precej pese in buč. — V veliko srečo smo dobili zvonove, ki nas tolažijo v teh bridkih časih. Nekateri celo pravijo, da bi »pomrli od žalosti, ako bi ne bilo zvonov, ki nas tolažijo«.

Logaršče.

Kakor povsod drugod, tako se v veliki meri opaža suša tudi pri nas. Le v žepu, tako bi lahko včasih človek sodil, še ni take suše. V nedeljo 5. t. m. smo praznovali tukaj cerkveni shod. Zjutraj je bila sv. maša ob 7. uri, popoldne pa kakor po navadi ples, brez katerega ob taki priliki skoraj ni mogoče prestat. Med neprestanim hreščanjem harmonike se je vrtele vse, staro in mlado, pozno v noč. Končno se je temu vrvežu pridružila še toča.

Ortopedični zavod A. ZECCHI
TURIN - Via Roma 31, I. nadstr. - TURIN
Aparat Zecchi zabranjuje napredovanje **K I L E**

To izpričujejo stalni poskusi zdravnikov in bolnikov!

Mnenje zdravnikov.

Podpisani zdravniki izjavljajo, da so pri mnogih prilikah nasvetovali vporabo Zecchi-jevega aparata, ki se je izkazal vedno kot praktičen in spešen.
Dr. cav. uff. E. Cesaro, med. chirg., Turin — Dr. S. De Santis, Canto dei Nelli, 10, Firenze — Dr. E. Tentoni, nadzdravnik, semeniška bolnišnica, Bolonja — Dr. cav. uff. G. Chiarlone, Cuneo — Dr. L. Focacci, Lavagna (pokr. Genova) — Dr. L. Fenoglio, Benevaggenna (pokr. Cuneo) — Dr. G. Daldacci, Ardenza (Livorno) — Dr. Sannazzaro Silvio, Nizza Monferrato, itd.

Potrdilo ozdravljenec iz pokrajine Bocen.

Hafner Franc, Wieser 31, VERANO, pokr. Bocen — Giovanetti Edvard, CORTACCIA (Trident) Bertoldo Massimo, Via Loretto 5, BOCEN.

Razen teh ozdravljenec, ki so nas pooblastili da javno povemo, kako se je njihovo fizično stanje ugodno zboljšalo, je še nebroj nesrečnežev, bivajočih v Piemontu in v številnih krajih Lombardije in Italije, ki lahko izpričajo, da se jim je povrnilo zdravje in moč po uporabi aparata proti kili, katerega je s toliko skrbjo iznašel ortoped ZECCHI, naš zaslužni sorojak. — Ta aparat, lahek, in prožen, se nosi noč in dan skozi približno 30 dni, da se doseže popolna nepremičnost KILE.

Vsi na kili bolni — moške, žene, otroci — ki so bili razočarani in trpinčeni od navadnih in neumestnih pasov, katere so dosedaj nosili, in kateri so njihovo bolezen le poslabšali, naj se s polnim zaupanjem in brez odlaganja podajo k priznanemu ortopedu, ki bo glede aparatov ZECCHI dajal pojasnila in navodila v sledečih krajih:

GORICA: v sredo 12. in četrtek 13. septembra, hotel „Angelo d'oro“.
TRST: v petek 14. septembra, hotel „Moncenisio“ — PULJ: v soboto 15. septembra, hotel „Miramare“ — ZADER: v nedeljo 16. in ponedeljek 17. septembra, hotel „Vaporetto“ — REKA: v torek 18. in sredo 19. septembra, hotel „Riviera“ — ST. PETER NA KRASU: v četrtek 20. septembra, gostilna Rebec — TRŽIČ: v petek 21. septembra, Albergo al Cervo.

Res, presenetljiv prizor! — Fantje in dekleta, kje ste s pametjo, da tako lahko miselno skrunite Gospodov dan in brez potrebe trosite težko prisluženi denar? Doma pa morda gre gospodarstvo rakovo pot? Pst! — Še nekaj bi rad povedal. Tudi pariška moda se je že pokazala v naši vasi. Nekatera dekleta so že napravila »bubi-frizuro«, češ, da bodo potem fantom bolj ugajala. Morda pa le radi prevelike vročine. Bog ve?

Opazovalec.

Breznica.

»Zvonovi zvonite, nedeljo znatitel« Tako se je glasil začetek pridige ledinskega g. župnika na Breznici v lepo ozaljšani cerkvi sv. Kacijana 12. t. m. Zvonovi! Kdor je videl Brezničane, kako so jih veselili, ta je moral čutiti z njimi njih radost. Zopet se je pričelo moliti običajno »angeljsko česčenje«, kar dar mogočno zadoni zvon iz lin. — Druge navade in težave mi na Breznici niso dosti znane, zato naj raje kdo drugi piše tebi, draga »Straža«!

Dreznica.

V sredo 15. avgusta je obiskala skupina romarjev našo cerkev. Prišli so iz Ukev na Koroškem pod vodstvom č. g. Antona Česornja. Veseli smo bili njihovega lepega obnašanja in krasnega petja med sv. mašo. Božje Srce naj izprosi blagoslova v teh težkih časih. — O suši, katera tudi nas hudo pritiska, ni treba praviti. Krme imamo letos malo, pač pa dežujejo vedno novi davki. Sedaj so pri nas naložili davke od koz in od družin. Kmetje se vedno bolj pogrezajo v dolgove in če se nas Bog in merodajni krogli ne usmilijo, je gospodarski polom neizogiben. Zato pa ni čuda, če se je že odpeljala skupina naših ljudi v Ameriko in kakor se sliši, nas namerava zapustiti še nad 30 domačinov in si poiskati boljšega življenja onstran luže. — Zaslužka ni nobenega, z domačimi pridelki (sir, maslo, živina) ni nobene kupčije; še celo oni lončarji ali Rezjani, ki so med sv. mašo pred cerkvijo, nimajo kaj popravljati. — V bližini Krna je udarila strela in ubila 5 ovac nekemu posestniku. — Naš obč. tajnik, ki je dolgo let vršil v najboljšem redu svojo službo, je sedaj odstavljen. Pa še prihodnjič kaj!

Gorenja Tribuša.

Pohitel sem tudi letos na praznik vnebovzetja D. M. na tribuški seimenj, ki je bil letos radi popravila cerkve odložen. V hudi vročini, po kameniti stezi, med poljem in travniki, ki so od suše popolnoma uničeni, sem le počasi korakal proti

cerkvi. Ubrano pritrkovanje mi je požurilo korake, da sem kmalu zagledal zvonik, ki se je od zadnjega shoda praznično preoblekel. Dobil je novo streho. Vse že hiti v cerkvico, pohitim, da dobim prostor v njej, ker je na današnji dan vsako leto nabito polna. Pri vstopu ostrmim. Vsa notranjščina je prenovljena in okrašena. Zginile so stare, široke kolone, ki so mi vsako leto zakrivale pogled na oltar. Z novo macesnovo fasado je okusno preurejen pevski kor. Vsa cerkvica je na novo preslikana z lepo ornamentiko — delo slikarja Tomaža Seljaka iz Podmelca. Po lajdiji so novi, macesnovi stoli, čeprav še nekateri manjkajo, resnično cerkvi v okras ter v ponos mojemu domačinu Janezu Ogriču. Za lepoto hiše božje vneti Jakob je s cveticami in zelenjem, ki so mu ga nanosila dekleta, lepo ovenčal oltarje in prezbiterij. Slovesno službo božjo je vodil samo domači g. kurat. Lepo je prepeval pevski zbor, ki ga vodi učenec pokojnega g. župnika Lebana, Pavle Podgornik. Huda suša mu je razsušila stare, temeljitega popravila potrebne orgle in spremljal je petje s svojim šibkim harmonijem. A upam, da tudi za orgle pride boljše vreme. Po končani službi božji se nekoliko pokrepčam v bližnji gostilni. Prijazni domačini, vsi veseli in ponosni na svojo lepo prenovljeno cerkvico, so mi z veseljem pripovedovali, kako so z roboto in denarjem, z materijalom in živino med seboj tekmovali pri popravilu cerkve. Pokrili so vse stroške in to letos in v tako ubožni vasi, v gorati Tribuši. Lahko rečem o Tribušanih: »Tu biva narod še krepak, tu biva narod poštenjak!« kakor je nekoč govoril naš pesnik o celem našem rodu. Na svidenje drugo leto!

Kobarid.

Odkar so bile naši občini priklapljene še okoliške občine, se opaža in trgu samem večji dotok okoličanov. Prihajajo po opravilih na županstvo, ki deluje sedaj v dosti večjem obsegu kot prej. Okoličanom združitev seveda večinoma ni bila po volji, ker so zgubili svoja županstva, toda »temu treba se privaditi, sprva sicer težko gre«, pravi pesem. Pravico zagovarjati in braniti je dolžnost vsakogar; zato imamo tudi državne postave in zakone, da pravico čuvajo. Kot posebno natančni v tej zadevi so naši naši kotarji, o katerih gre glas, da se radi pravdajo. Zadnje čase je prevzelo njih mesto naše kobarško županstvo. Ena pravda je v teku, in kdo zna, kaj še pride...

Sicer je sveta dolžnost upravitelja občine, da zastopa in brani pra-

vice in koristi občine in občanarjev. Toda pravda ima razen poravnave dvojen izid, pozitiven ali pa negativen. Obeh, posebno pa zadnjega, se drži zelo neljuba stvar, namreč precej visoki stroški. Zato gorje onemu, ki pravdo zgubi. — Ni nam sicer znano, iz katerih vzrokov se je g. komisar spustil v pravdo v Starém selu, a govori se mnogo o možnosti, da propade — občina. Starošelci so pač skušeni pravdarji. Kri- vično pa se nam zdi, da bi se morebitni stroški zgubljene pravde nakladali na naše rame, ko je to vendar zadeva prejšnje občine Kred, ki je bila tudi priključena naši občini. Gospod komisar, mi Vas tem potom prosimo, če je še možno, ustavite pravdo in prihranite nam stroške. Če pa naše besede nečete slišati, tedaj pravdajte se na svoj osebni račun. Da bi pa mi, ki nosimo težo davkov, nosili še razne nepotrebne visoke stroške, temu pa odločno ugovarjamo.

Izmed občanarjev — glas.

Idrijske novice.

Blagoslovitev temeljnega kamna.

Dne 18. t. m. je bil blagoslovljen temeljni kamen za novo vojašnico. Blagoslovitev je izvršil vojaški kurat, navzoča so bila vsa vojaška oblastva. Kot je čitateljem že znano, se vojašnica gradi na kmetskem posestvu g. Josipa Podobnika h. št. 532, to je za cerkvijo sv. Antona. Ves material, tudi pesek, gre iz Idrije, iz Leopoldovega predmestja po vrvi.

Smrtna kosa.

Dne 11. t. m. smo pokopali posestnika in vpok. rudarja g. Antona Pelhana. Bil je vse življenje značajan in veren mož, vester strehar in navdušen godec. Na zadnji poti ga je spremljala cerkvena godba. Večni mu pokoj, ostalim pa sožalje!

Smrt glasbenika.

V Vidmu je umrl v bolnici Idrijsčan, 62-letni Josip Ferjančič, vpok. žgalniški paznik. Ne bilo bi prav, ako bi se tega žalostnega dogodka na tem mestu ne spomnili, kajti pokojnik je bil v glasbi, zlasti pri godbi na lok, prvi v Idriji in najbrž tudi daleč okoli. Mojstrsko je obvladal vijolino, vijolo, čelo, violonbas in klarinet, več ali manj se je pa razumel tudi na več drugih instrumentov. Bil je kapelnik pri raznih tuk. godbah, najzadnje je vodil orkester bivše Katol. družbe, katerega je močno povzdignil. Sploh: kjer je on prijel za vodstvo, se je napredek hitro kazal. Bil je strog, še prestrog, vendar komur je bilo na tem, da se temeljito izuči, ga je ubogal. Lotil se je tudi komponiranja in brezdvomno lahko trdimo, da bi se bil pokojni v tem pogledu povzpel do slovesa, ako bi bil znal in mogel svoje izredne sposobnosti uspešno izkoristiti. Zložil je več reči za orkester. Zadnje njegovo delo je v Katol. družbi, in sicer: »Mišmaš«, overtura in overtura »Korijera Idrija-Sv. Lucija«, v katero je mojstrsko zliel vse občutke, ki jih imaš in jih slišiš, ko se pelješ proti Sv. Luciji. Bil je v glasbi poseben talent, le žal, da ga ni dovoljno uporabil. Naj počiva mirno v videmski zemlji!

40-letnica poroke.

V ponedeljek 20. t. m. sta obhajala v krogu svoje družine 40-letnico poroke g. Josip Gruden in njegova soproga Marija. Slavljenca spadata med najbolj znane in najbolj spoštovane meščane. G. Gruden obhaja letos tudi 50-letnico kot cerkveni pevec in 25-letnico kot povodja Kat. družbe in cerkvenega pevskega zbora. Zaslužnemu paru, ki se veseli najboljšega zdravja, kličemo: še na mnoga leta!

Socialni vestnik.

Sprava med delavci in delodajalci.

Znano je, da je velepodjetnik Alfred Mond v svrhu zvišanja angleške proizvodnje dal pobudo za konferenco, na katerih naj bi se doseglo med delavci in delodajalci neko premirje. Prva konferenca se je končala brezuspešno, vendar se bodo konference na obojestransko željo nadaljevale. Načelno se o tem vprašanju izraža glasilo angleških katoličanov, 'Catholic Times' takole:

Podjetniki in delavci se danes poslužujejo jezika vojne umetnosti: obrambna črta, ultimatum, dobre usluge, posredovanje, razsodišče, premirje, mirovni predlogi itd. Toda narodnogospodarska proizvodnja in oskrba naroda z vsem potrebnim je stvar sodelovanja, ne pa nasprotstva. Tega se morata obe strani naučiti, ne da bi pri tem iskali svojega dobička na račun konsumentov. Povečanje proizvodnje ne more biti niti edini niti poglavitni cilj takega sodelovanja; kajti dokler niso odstranjena v nepačni razdelitvi dobrin temelječa zla, kakor nezadostne mezdje, stanovanjska mizerija itd. itd., povišanje proizvodnje samo poveča bremena delavskega razreda. Važno je tudi, da izhaja tako sodelovanje od delavcev in delodajavcev samih, ne pa od poklicnih politikov. Parlamenti so namreč prišli čisto ob ves kredit ravno zato, ker so se izkazali za popolnoma nezmožne, da kapitalizem po zakonih obvladajo, ampak so narobe od njega odvisni. Tudi med delavci in podjetniki ne more priti do trajnega in pravega sodelovanja, ako se na eni strani ne misli na splošno blaginjo, ampak le na to, kako bi se kapitalistični način gospodarstva ohranil dalje. Prvi in neobhodni pogoji za sporazum pa je popoln preobrat idej in src v vseh mero-dajnih krogih, ki mora z reformnim delom iti roko v roki.

Gospodarski procvit in brezposelnost.

Bivši finančni minister Anglije, delavski voditelj Filip Snowden, je napisal zanimiv članek o gospodarskem procvitu Amerike. V Združenih državah je industrijska proizvodnja v letu 1926 dosegla najvišji razmah. Za celih 70 odstotkov presega proizvodnjo iz leta 1914. Toda število zaposlenega delavstva se je povišalo le za 15 odstotkov. To pomeni, da je n. pr. v letu 1914 sto delavcev povprečno izdelalo dnevno za 1000 dolarjev vrednot — v letu 1926 pa je 115 delavcev izdelalo za 1700 dolarjev vrednot. Posledica je čudna: čim bolj se tehnična uredba industrijskega dela izpopolnjuje, tem bolj raste proizvodnja — in raste tudi brezposelnost. Njujorski delovni urad navaja konec marca 1928 v Združenih državah 4 milijone brezposelnih. To pomeni, da je vsak deseti delavec brez dela.

V poljedelstvu se je zvišala produkcija za 10 odstotkov, delavcev pa je zaposlenih pet odstotkov manj. Kako to? Zemljo vedno bolj obdelujejo s stroji. Jeklarke družbe so proizvodnjo potrojile, število delavcev je ostalo isto. To-bačne družbe izdelujejo 53 odstotkov več blaga, delavstva pa so od-pustile 13 odstotkov. Železniški promet je od l. 1923. narasel za 30 odstotkov, število železničarjev pa so družbe znižale za 1 odstotek.

Tako se nam kaže nesmiselno stanje: čimveč blaga industrija producira, čimbolj se tehnika spopolnjuje — tembolj raste armada brezposelnih. Tu nekaj ni prav. Ta proces bo šel dalje, ker se bo morala industrija vseh dežel izpopolniti, če bodo hotele vzdržati konkurenco ameriške industrije. Kam bo to šlo?

Listnica Kmečke-delavske zveze in Političnega društva »Edinosti« v Gorici.

1. Faganel Franc, Črniče št. 99.: Vaš rekurz je registriran pri Corte dei Conti pod št. 33303. Glavno državno pravdnistvo je zahtevalo od vojnega ministrstva predpisano izjavo že 7. 12. 1926. Podrezali smo pri vojnem ministrstvu.

2. I. I., Gorica, Sv. Ivan: Zglasite se ob priliki v tajnistvu!

3. Skočaj Josipina, Krmin št. 383: Ko imate opravilo v Gorici, zglasite se tudi v tajnistvu!

4. Lojze in Miroslav Suban, Brje (Gorjansko) št. 3: Vama je bila priznana povizorična pokojnina. Ali dobivata denar? Treba je poslati še potrdilo o italijanskem državljanstvu, ki ga mora overoviti prefekt, nakar Vama bo priznana definitivna pokojnina.

5. Bevk Ter., Šebrelje št. 41: Iz Rima smo prejeli odgovor, da ni mogoče najti Vaše prošnje. Treba je prošnjo ponoviti ali pa nam morate dati popolnoma natančne podatke o prošnji.

6. Bogataj Urb., Dole-Potok št. 6: Vaša prošnja se nahaja v pregledu. Manjkajo še nekateri dokumenti, ki jih je glavno pokojninsko ravnateljstvo že ponovno zahtevalo od županstva. Podrežite pri županstvu, da odpošlje čimprej zahtevane dokumente.

7. Eržen M., Otalež: Vam je bila priznana pokojnina L. 729 letnih od 1. avgusta 1928 dalje. Tozadevni plačilni nalog je do-bila pokrajinska zakladnica v Vidmu. Spo-ročite nam, če prejmete denar. Drugače bo treba podrezati še v Vidmu.

8. Poljšak R., Gaberje št. 70: Vaša prošnja je registrirana pri glavnem pokojninskem ravnateljstvu pod št. 082106. Prošnja je v pregledu. Manjkajo pa še nekateri vojaški dokumenti, ki jih je županstvo zahtevalo od županstva v Erzelju. Podrežite torej pri županstvu, da odpošlje čimprej zahtevane dokumente.

9. Kuštrin Andrej, Logaršče št. 22: Vam je bila priznana pokojnina L. 729 letnih. Vendar se je zgodila pomota, ker je bil tozadevni plačilni nalog poslan pokrajinski zakladnici v Pulju, mesto v Gorici. Zato bo treba posredovati pri imenovani zakladnici, da izroči Vaš akt goriški zakladnici.

TAJNISTVO.

Moderna zlatarna, Corso Verdi št. 13. — Birmski, poročni in krstni darovi po zmernih cenah. Popravila ur in zlatarskih predmetov izvršujem z jamstvom in hitro. Kupujem krone, srebro, staro zlato po najvišjih cenah.

Odlikovana krojačnica. Podpisana se priporoča slav. občinstvu v mestu in na deželi, posebej preč. duhovščini za obila naročila, katera izvršiva natančno, trpežno in po želji naročnika. Cene zmerne. — A. Krušič & sin, krojaška mojstra, Gorica, Corso Vitt. Em. št. 37.

Fotografični atelje »Helios« v Idriji. S 1. septembrom ali takoj se odda v najem, eventualno tudi prodaja. Pojasnila daje Srečko Bajt, Idrija.

Velika zaloga mrtvaških potrebščin: kompletne pogrebne opreme I. razreda od 300 lir naprej, II. razr. 200 lir, III. razr. 100 lir, otročji pogrebi od 25 lir naprej. J. Saksida, Dornberg 3.

Zastopnika išče bogata stoletna družba zavarovanja v vseh občinah z najboljšimi pogoji in zaslužkom. Natančnejša pojasnila daje glavni zastopnik Brešan Teodor, Corso Vitt. Em. 28 — Gorica.

Vipavsko vino. Kmetijsko društvo v Vipavi ima veliko zalogo izvrstnega domačega, namiznega in desertnega vina. Kupci se vabijo.

Pozor! Razprodaja! Pozor!

Radi izselitve razprodajam vse manufakturno in galanterijsko blago po zelo znižani ceni. Cenjeno občinstvo ima sedaj v teh resnih in hudih časih najugodnejšo priliko nabaviti si za mal denar najboljše blago. Pridite in prepričali se boste! Pavel Kunstek, Šturje pri Ajdovščini.

Obče znana livarna zvonov
tvrdka Francesco Broili

Videm - Udine
Ustanovljena l. 1808 - Svetovni izvoz.

Zahtevajte naš novi cenik!
Ponudbe na licu mesta brez nobene obveznosti

Zdravnik
za zobe in usta
Dr. LOJZ KRAIGHER
sprejema v **GORICI**
Piazza della Vittoria št. 20
in v svoji podružnici
pri **SV. LUCIJI** št. 35

Po znižani ceni
prodajam
zlato in srebro
JAKOB ŠULIGOJ
urur in zlatar
v Gorici — Via Carducci št. 19.

PODRUŽNICA
Ljubljanske kreditne banke v Gorici
Corso Verdi „Trgovski Dom“
Telefon številka 50 Brzojavni naslov: Ljubljanska banka
Delniška glavnica **Centrala LJUBLJANA** Rezerve
Din. 50.000.000 Din. 10.000.000
Podružnice in agencije: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Novomesto, Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Šibenik, Trst. Sezonska ekspozitura: Rogaška Slatina.
Vloge na knjižice po 4 %
Vloge v tekočem računu lir ali dinarjev, (najugodnejše obrestne mere).
Nakup valut, čekov, deviz in obligacij vojne odškodnine (bonov) po najugodnejših cenah.
Nakazila v tu- in inozemstvo.
Borzni in ostali bančni posli.